

Plugor Sándor: Múterem

A folyosó olyan, mint egy mély árok,
Hallom felzengeni lépteid, míg várok.
Kissé reszket a kezed, cigarettázol.

A délután könnyű, légies, benéz,
Végigsétáltatja szürke szemét.
Látja: reád ma már mindhiába vágyom.

A folyosó kövén szanaszét állok,
És az emlékezet dermedten áll ott.
Már útra készülődnek fenn a csillagok.

Ajtó nyílik. Belép a szél. Illatos.
A folyosón emléked belém fagyott.
A kelő nappal majd én is felolvadok.

Melyik vers áll közelebb hozzád, József Attiláé vagy Orbán Ottóé? Miért?

Mindkettő, ami sajátos, mai, finoman fogalmazva szki-zofrén helyzetünkben egyáltalán nem véletlen. József Attila verse borzongatóan gyönyörű utópia. Orbán Ottóé már abban a jövőben íródik, amit József Attila elképzelt. Hát igen, ez lett belőle. De ez semmit nem von le a József Attila-i ars poetica érvényéből, s hitelesíti, ezt némiképp lemondóan írom, Orbán Ottó korántsem fölemelő kór- és korképét.

Mi a feladata napjainkban a költészetnek?

A kérdés rossz. A költészetnek nincsenek feladatai, amikor bizonyos korokban, a kultúra önjelölt irányítói ilyen „feladatokat” fogalmaznak meg, mindég kiderül, hogy ezek történelmi öt percekre sem érvényesek. Költők és írók ezrei népszerűsítették a Szovjetunóban a szovjet kommunista (bolsevik) párt minősíthetetlen politikáját, de néhány Ahmatova-, Mandelstam-, Paszternak-, Cvetajeva-, Brodskij-vers és Bulgakov nagy regénye – hogy másról most ne is beszéljünk –

Irodalmi Jelen

X. évfolyam
102. szám
2010. április

Örökös munkatársak:
Faludy György, Méhes György

Bogdán László válaszol
József Attila Ars poetica és Orbán Ottó
Ars politica című verséhez kapcsolódó
költészet napi kérdéseinkre

elég volt ahhoz, hogy kétségbe vonja, megkérdőjelezze és neveltségessé tegye a Szovjetuniót megéneklő és dicsőítő irodalom érvényességét. Ezekre a romokra és a néhány csúcsra épül a mai orosz irodalom, amelyik már egészen más. Talán ez is megérne egy misét, vagy egy körkérdést... Visszatérve

Honlapunkról ajánljuk

Szálinger Balázs hazaigazolt
Ötletek és munkamorál –
körséta a Derkovits-
ösztöndíjasok kiállításán

A gyermekművész –
Vollein Ferenc kiállítása
Balatonfüreden

„Az irodalom az a fölösleges
játék, amelynek határozottan
értelme van” –

Kortárs irodalom **Faludyval**
Zsurnaliszták, belletristák. Az
irodalmon innen és túl

Akár fel is akaszthatták volna
Az írás, a beszéd, a hallgatás
és a megoldások sokasága –

Selyem Zsuzsa
Mire vársz című kötetéről

Szilágyi-P. Katalin:
Mackó úr repülni akar
Élményközpontú tankönyv-
lapozgatás – Kritika

Fűzfa Balázs irodalom_11 című
irodalomkönyvéről

Látványos romlásnak nyoma
sincs

Péterfy Gergely: Pannon mese
Elromlani milyen című
kötetéről

Túl a vátesz koron –
Marczinka Csaba estje

A Hajtúkanyar szerpentinje
Keserves liezon: drámaíró
és színésznő

Eleve-korlát –
Tábor Ádám kor-látomásai

Szilágyi Zsófia: „Az életem
nektek egy gesztus?!“

Balázs Eszter: Sokat írt,
van miből válogatni

Szávai Géza:
Márait meg kell becsülni
Köztünk élnek – Kortárs
magyar képzőművészet
a Múcsarnokban
és az Ernst Múzeumban

A teraszon nőni fel – Helyszíni
tudósítás **Lázár Bence**
András A teraszról nézni végig
című verseskötetének
bemutatójáról

Irodalmi kísérlet
a pornópalettán

Payer Imre elmondja három
versét

A lopás esztétikája és etikája –
Tárca az Esterházy-vendégségről
néhány tolvajlással

www.irodalmijelen.hu

a kérdésre: a költészetnek nincsenek feladatai, témái vannak. Az egyik az ember, akármilyen arcát is mutatja, a másik a mozgó világ... Hogy összevonjam két nagy magyar író, Mézőly Miklós és Illyés Gyula ars poeticáját.

Mennyire tartod helyénvalónak megünnepelni a költészet napját? Hogyan ünnepled?

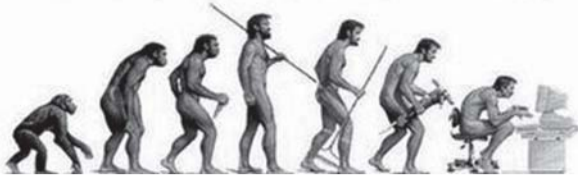
Szeretünk ünnepelni. A földnek is napja van, a víznek is, a nőknek is. Miért éppen a költészetnek ne lenne? S nem véletlen, hogy ez a nap egy nagy magyar költő, József Attila születésnapja is, ráadásul ezen a napon született egy másik nagy magyar író, Márai Sándor. Én őket olvasom ezen a napon, s igyekszem megbékélni velük, a világgal és önmagammal.

Ha Orbán Ottó szavaira építve az „igazi és a valódi/mosléknak döntött kotyvalék”, akkor mit kezdjen a valósággal, aki verset ír?

Boldog Zoltán

(Folytatása a 6. oldalon)

Merényi Krisztián aforizmák

Kívánunk neki jó feleséget, mert a torkára feles égett

Ki segít és árt egyszerre a gyerekeknek? = A pedofil gyermekorvos

/Karácsony = Szeretet ünnepe/
Az ajándék értéke arányos az általa szerzett örömmel

Ő szül, akinek a férje őszül

A cigánygyógymód = A-romaterápia

Majdnem igazmondó = Ő szinte őszinte

/Gyógypedagógiai megközelítés/
Az ember legyen jó mozgó! Az épület pedig mozgássérült!

A kórház csupán egy állomás az otthon és a temető között

Szakálltitkár = Arcszórzetem karbantartója

Karbantartó = Karjában tart valamit, és még fizetést is kap érte

Vámpír = Vámolja a bennünk lévő pírt

/Elfogult szülő/ „A fiam zseni! Színjelessel végezte el a kisegítő iskolát!”

Női szerv becézve = Méhecske

Amikor a nemi vágy és a turbékolás egyé válik = Masz-turbékolás

Kézimunkázik + sportol = Szó-ló

A kaka vak. A szelek mutatják az irányt

Van úgy, hogy a kevésbé értékesebbnek valószínűleg jobban örülnél. 5 000 000 forintot vagy 10 000 000 forint értékű nejlonharisnyát fogadnád el szívesebben?

A Báltajt nyugdíjas házaspár hálószobájában reggelre megsült.
Ok: éjjel ablakukon besütött a hold

Ha valakinek vize lett, azt úgy hívják, hogy vizelet

A gépkocsi minősége fordítottan arányos a tulajdonos minőségével

A világ leghosszabb fallosza pontosan akkora, mint egy koraszülött gyermek

Mi a hasonlóság a WC-papírimádó és a kényszer-tolvaj között? = Creptomániás/kleptomániás

Ínyenc kannibálétel = Punci pénisszel

Biszex férfi vallomása: egy igazi nő el tudja velem hitetni, hogy nő vagyok

Állítólag kutatás igazolja, miszerint minden emlős fázik pihenőhelyzetben, ha a levegő hőmérséklete a testhőmérsékleténél alacsonyabb.

Következtetésképp: hogyha kedvenc házőrzőnk kánikulában, árnyékos, 37 C°-os zugban fekszik, nyilván didereg

Mikor jársz jobban?

Ha egy szelvényen van telitalálatod a lottón, vagy ha egyszerre van három telitalálatod?

Pontosan két szelvény árával

Annyira szeretem a feleségemet, hogy még egy aranyhajú, ezüsthülű, rubinszemű, gyémántorrú nőre se cserélném el

Az embereket lehetne az internetes keresőben kapott találatok alapján rangsorolni, az így kapott érték lenne a netérték-fajsúly

A magasság relatív = Mindegyikünk a földig ér

AIDS-esek otthona = Hívlak

Ha gyorsabban megyünk autónkkal, hamarabb célba érünk, vagyis nem fogyhat annyi benzint, mintha lassabban mennénk.
Nem marad rá elég ideje

Miért van az oroszoknál olyan sok jó tornász?

Ahol annyi Szerzősca él, nem kérdés, melyik sportágot választják

Annyi a bölcsész az irodalom háza táján, hogy lassan kirakhatnánk a táblát: belépés csak szakirányú diplomával. Nincs ezzel semmi baj, az irodalom nagyrészt szakma, és mint ilyen: kitanulható. Ennek ellenére évtizedek óta nagyon kevés az olyan egyetemi szeminárium, melyen a irodalom bármely kevésbé tudományos területébe belekóstolhatna a hallgató. Vannak persze kivételek, mint Darabos Enikő egykori kritikáris kurzusai a szegedi egyetemen vagy Tillmann József kreatív írásgyakorlati Budapesti. Nem is beszélve Odorics Feri fűrdőben tartott szemináriumairól, melyek megmutathatták a hallgatóknak: nem csak a tanterem lehet a felsőfokú szövegolvasás tere. Megbecsülendő kísérletek, melyek azt a reményt keltik, hogy a tudomány után is van élet, pontosabban: éppen ott van.

Az irodalmi szakma azonban elbölcsészesedett, amely előnyére is válhat az adott területnek, ha a próza- és versnyelv nem válik öncélú szellemi erőfitogtatássá és elméleti irányzatok laboratóriumává, mint ahogy gyakran a kritika műfaja jelesre vagy gyenge közepesre megírt szemináriumi dolgozattá. Ez is mutatja, hogy mily óvatosan kell bánni a szellemi apparátussal, megtalálni a helyét az életben és az irodalomban, a kocsmban és a hálószobában.

Ez a folyamat azonban minden áldásával és áldatlanságával kíváncsivá is tesz. Milyen különbség van bölcsész és nem bölcsész író, irodalmár között? Bár lehet, hogy ez a megkülönböztetés is csak almazabáló voltomból adódik (ti. gyakran így emlegettek minket más karok hallgatói). Hogyan írnak azok az emberek, akik elkerülik az összekacsintásokat, melyekből Foucault tekintete sújt le a kívülállóra? Milyenek azok az alkotók, akik kitűnően érzik magukat a szakmában Gadamer és Barthes nélkül? Ők lennének a tiszták, mi pedig a tisztátalanok? Kívülállónak érzik magukat vagy büszkék különbségükre?

Erre gondolok néha, amikor Lázár Bence András szegedi orvostanhallgató verseit olvasom, aki a magyar irodalmi fo-

„Annyi kocsmban vannak bölcsészek
Majd azokkal megbeszéled úgys...”

(Kispál és a Borz: Gyógyüdülő)

túlteszi magát azon, hogy van. Így nem kell megkérni, hogy fogja vissza szövegében (ez is mennyire bölcsész kifejezés!) a számos elméleti megközelítést és szakszót, amit belézsuszkoltak az évek alatt, mert a kritika csak így nyithat az olvasó felé. Anélkül, hogy elveszítené erejét, szakmaiságát, önállóságát és lényegét: tájékoztatást a mű erényeiről, gyengéiről. Persze, csak ha feltesszük, hogy az irodalmi lapokat nem kizárólag a szakma olvassa, és hogy tényleg létezik középút.

Másrészt pedig, folytattam a választ, egy szöveg csakis önmaga alapján ítéltető meg, nem pedig a szerző végzettsége, hovatartozása, világnézete után. Az első és a második, reményre okot adó vagy éppen kiválóan sikerült próbálkozás alapján, amely után kialakul az íráson érződő szerzői szexepil.

Hétről hétre kiváló kritikákat kapok bölcsészekről és nem bölcsészekről, és mivel magam az előbbi kategóriába tartozom, mindig félek, hogy elfogult vagyok. Ezért esik jól egy-egy fehér holló, aki szárnycsapásaival nyitogatja a szemem. Ha pedig úgy érkezik, mint az előbbi ritka, félénk turista, megkérdem: mit mondana el magáról. Őt lányom van – válaszolja. Ennyi elég is, mert látom: szépen írja az életét.

Kiss Márta: Táncolók

Az angol irodalom Panteonja: a Poets' Corner a Westminster apátság főtemplomában található, sajnos, újabban csak belépődíj ellenében közelíthető meg. Ezt leszurkolva bebocsátást nyerünk a méreteiben és gótikus szépségében egyaránt impozáns templom déli kereszthajójába, hogy lerójuk kegyeletünket az angol irodalom nagyjain, továbbá egy-két amerikai költő (Longfellow és T. S. Eliot) előtt. Legtöbbjük valóban itt nyugszik, mások Londontól távol vannak eltemetve, de kiérdemelték, hogy a Poets' Corner-ban szobormű vagy márványtábla emlékeztessen halhatatlanságukra. Shakespeare-ről például mindenki tudja, hogy szülőhelyén, Stratford-on-Avonban van a sírja, de a szobra persze nem hiányozhat innen. Az egyik legimpozánsabb sír a Canterbury mesék írója, Chaucer-é, aki 1400-ban halt meg, és százötven évvel később faragták kőbe a síremlékét. Előtte, a padlózatba simulva találjuk Tennyson és Browning nyughelyét, a látogatók, a falakra helyezett emlékszobrokat nézegetve, kegyeletlenül taposnak sírjukon.

Seamus Heaney Nobel-díjas észak-ír költő kezdeményezésére dr. Hall, a Westminster Abbey főesperese, irodalomtörténész szakvéleményének meghallgatása után úgy döntött, hogy a XX. századi angol költészet talán legjelentősebb alakjának, Ted Hughes-nak is emléket kell itt állítani. Sír helyet nem adhattak neki, mert a költő 1989-ben bekövetkezett halála előtt úgy rendelkezett, hogy hamvait kedvenc vidékén, Dartmoor fenyérrrel benőtt lankáin szórják szét.

SÁRKÖZI MÁTYÁS

Ted Hughes-ban mi, magyarok nemcsak a jeles költőt tiszteltük, hanem Pilinszky János fordítóját is. Az angol költészet nagyjai általában nem vállalkoznak műfordításra, de Ted Hughes és Pilinszky János esetében két lírikus egymásra talált, s nem utolsósorban Csokits János közvetítésének hála, Hughes bevezette Pilinszkyt a költészet iránt érdeklődő angolok köztudatába.

Emlékezetes volt közös fellépésük Londonban, egy költői fesztivál alkalmával. Pilinszky félénken, a maga félszeg törekvésében jött ki a színpadra, és magas hangján, éteri

lírikusként, magyarul elsepegett néhányat a döbbenetes, vizuálissá absztrahált költeményeiből. Majd a színpad másik felén megjelent a magas, vállas, markánsan férfias angol költő, és zengő hangján felolvasta az elhangzott versek fordítását. Különös, de Pilinszky János számára nagy sikert jelentő est volt ez.

Egyesek felvetik a kérdést, helyet kaphat-e Ted Hughes egy katedrálisban? Ugyanis első felesége, az érte rajongó amerikai költőnő, Sylvia Plath a hűtlen félrelépéseitől összetörve öngyilkos lett. Ekkor elvette azt a nőt, Assia Wevill-t, akit Sylvianál már jobban szeretett. Am Assia szintén megölte magát, és magával vitte a halálba kislányukat is.

Ted Hughes nem élt példás keresztény életet. A dartmoori lankák, valamint szülőhelye, Yorkshire friss levegőjű tágaságának a szabadságérzete határozta meg a jellemét és költészetét. Költői nagysága előtt tisztelget ezután emlékműve a brit irodalmi Panteonban.

– És mikor tűnt el Ákos? – kérdezte a nyomozó, s újra megnyomta digitális magnójának rögzítő gombját.

– Ma milyen nap van? – nyújtotta el a fejkendő, virágos ruhát viselő asszony az utolsó szót, mintha kételkedne abban, hogy a van egyáltalán létezik.

– Kedd, február 26.

– Igen, igen... kedd. Kedden, múlt kedden már nem jött haza. Montam a kisebbik fiamnak, menj Gyurikám, nézd már meg, hol van Ákos öcséd. El es ment vót a gyerek, órákig kódorgott, osztán üres kézzel jött vissza. Sehoh sem találta – csapta össze csodálkozva földszínű tenyerét. – Sehoh. Pedig túvé tett érte mindent, nem vót lyuk a földön, hova bé ne nézett vóna. Ügye, fiam – bökte ujjával oldalba a mellette mocorgó, nyolc év körüli gyereket.

– Bémentem én minden barakkba, osztán ott sok minden vót összehányva, vót ott ágymatrac, még kibelezett televízió es, játék es, de Ákoskám sehoh se lelem, pedig há kiabáltam jó hangosan, hogy a föld alatt es meghallja. Nem válaszolt, na – vont meg a vállát a gyerek, s az ölebe tette kezét, piszkos körmeit piszkálgatta.

– Kedden hány órakor vették észre, hogy Ákoska hiányzik? – kérdezte a nyomozó, s az asszonyra nézett, tőle várta a választ.

– Szóval, a bányát, van annak már két éve es, hogy bészártak. Osztán mindenkit elkütek. Az uramat es. Pedig hát jó vójár vót. Sok rézércet bányászott ki. Na, megfizették. Éltünk es abból. Tuggya, húsz évet töltöttünk a hegyen. Jó vót. Bémentünk néha a városba, osztán ott minden vót, csak pénz kellett hezza. Falusi leány vótam, ide jöttem férhez. Az emberem es falubeli vót valamikor, csak idősebb. Jóval idősebb. De erőss, jó ember. Nem vót annak semmi baja húszegyhány évig. Aztán egyszercsak meghót. Itthagott a kölykekkel. Pedig, amikor elvett, megígérte, nem hagy egyedül. Igért az füt-fát, csak hozzámennyek. Julis, itt jó életed lesz, azt mondá. Mínek neked a falu. Ahajt a hegyen jó helyt leszünk, csak a jó Isten tartson meg egészségben. Keresek én annyit, hogy tíz gyermeket es eltartsak. Lássá, nem lett belőle semmi. Csak két gyermek, azok es későn jöttek, már azt hittem, nem is lesz gyermekáldás. A kisebbik amikor jött, el se hittem, hogy úgy vagyok. Már az orvos es tördelte a nagy darabos kezét,

BÖSZÖRMÉNYI ZOLTÁN

A nyomozás

hogy mán mi leszen, de nem lett semmi, met a gyerek minden baj nélkül jött világra. Na, e'v-vót, nyomozó uram. Most mán tuggya az én életemet.

– Kedden délelőtt, vagy délután tűnt el Ákoska? Mikor kezdték el keresni? Erre a kérdésre válaszoljon, kérem.

– Gyurika bészaladt délután, hogy a nagy kutyák, met azok ott vannak a szín végibe, valami koncot kaptak, s erőssen vinnyogtak. Mondom a gyermeknek, eridj nézd má meg, ejsze nyulat fogtak, vagy valami másot kaptak esze. De a gyermek semmit se látott, mán késő es vót, szürkült az ég.

Nagyon megijtettem, hogy a kicsi fiam sehoh sincsen.

– Veszett kutyák azok, már annyi embert megmocskoltak – szolt közbe a gyerek, de elhallgatott, mert azt hitte, most mégsem rajta a sor, hogy beszámoljon a történetéről.

– És ha a kutyák támadták meg Ákoskát... akkor...

– Akkor én láttam vóna, met szemmel tartom azokat az átkozott fajzatokat.

– Hogyan?

– Hát veszem a fákylát, möggyújtom, s úgy osztán szűkölnék, morognak, én meg látom, mi van ahajt.

– És mit szedtek szét azon a délutánon? Azt láttad-e? – akadékoskodott a nyomozó.

– Kockás ruhadarabot huzigáltak, a fene a belekbe.

– Jaj, Istenem, te gyermek – szisszent fel az asszony. – Ákoskán is kockás ing vót, amikor eltűnt.

– Milyen színe volt a kockáknak?

– Kékes, olyan, mint az Ákoskát – vágta rá a gyerek.

– Nem hiszem..., tán a medvék... A medvék, az átkozottak.

– De hát a kutyák marakodtak a kékkockás ingen. Hogy jönnek ide a medvék? – kérdezte döbbenet a férfi.

– Lehet, a kutyák a medvéktől vették az inget.

– A medvéktől?

– Igen, met a medvék, ha valakit megesznek, akkor a ruha, az nem kell nekik. S lehet, a kutyák a medvéktől vették az inget...

– Most hallom először, hogy medvék is tanyáznak a közelben.

– Azok igen, met bójárnak az élelemre, vesznek mindent ki a zsákokból, hiába minden igyekezet – vágta rá a gyerek, s incselkedő pillantást vetett a nyomozóra.

Hetvenhét évesen elhunyt Popper Péter pszichológus, pszichoterapeuta, egyetemi tanár.

„Akiben zűrzavar van – zűrzavart hoz létre környezetében. Akiben rend van – rendet teremt maga körül.“

Gondolati háttér: A gyermek még főleg reaktív lény. Viselkedése válasz arra, ahogy a környezet viselkedik vele szemben. A felnőtt ember megszerezte a valódi aktivitás lehetőségét, formálni képes környezetét. Lelekiállapota akarva-akaratlanul kisugárzik környezetére. Bajainkért sokszor a külső körülményeket vádoljuk, holott mi formáltuk ilyené azokat. Ha rendet teremtünk magunkban, legnehezebb helyzeteinkben is megtaláljuk a megoldást.

„A múlt már nincs. A jövő még nincs. Egyetlen valóság: a jelen.“

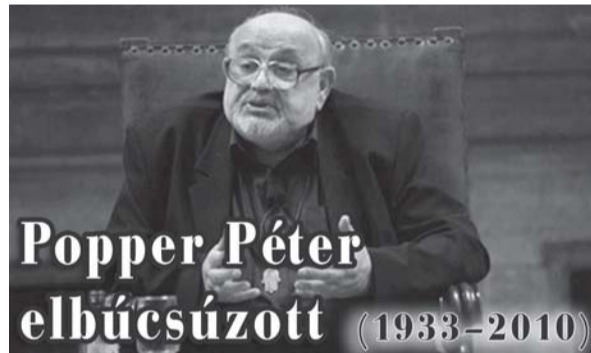
Gondolati háttér: Gondolkodásunk feyvelmezetlensége következtében rengeteg fölösleges energiát pazarolunk el azzal, hogy túl sokat időzünk a múlt és a jövő irreálisában. Régi sérelmeinken rágódunk, vagy visszavágyódunk elmúlt állapotainkba; az elképzelt jövővel ijesztgetjük vagy vigasztaljuk magunkat. Eközben elsiklunk az aktuális valóság, a jelen felett, nem éljük át kellő mélységben es intenzitással. Ezért sokat tévedünk es mulasztunk. A jelenre kell elsősorban odafigyelni.

„Mindennől lemondhatunk, csak életünk fő gyökereit nem vághatjuk át. Keresem életem gyökereit.“

Gondolati háttér: Az életben nem lehetünk meg kompromisszumok nélkül. Alkalmazkodnunk kell másokhoz is. De nem szabad olyan kompromisszumokat kötni, amelyeket nem tudunk elviselni. Életünk alapjainak sértetlenül kell maradniuk. Meg kell ismernünk ezeket az alapokat – a többi nem érdekes.

„Nem lehetek olyan fontos mások számára, mint ön magának. Saját dolgom súlya nagyobb bennem, mint a külvilágban.“

Gondolati háttér: Milyen hamar megfeledkezünk mások problémáiról, nehézségeiről, kudarcairól! Mennyire átsiklunk mások sikerei, örömei felett! Egy másik ember ugyanígy van velünk. Ezért nem szabad túlértékelni a „Mit szólnak hozzá?“ – jelentőségét. Az embereket nem foglalkoztatja annyira a mi problémánk, szűgyenünk, kudarcunk, mint minket. Ugyanígy örömeink, eredményeink sem. Mennyit

Popper Péter elbűcsűzött (1933–2010)

marcangoltuk magunkat, szűgyenkeztünk értelmetlenül. Hányszor bántódtunk meg fölöslegesen.

„A beszédem akkor lesz egy velem, ha jóakarattal igazat és fontosat mondok annak, akit megillet.“

Gondolati háttér: Mennyi energiát fecsértünk el fecségésre, amikor üres szavakat váltottunk üres emberekkel. Sokat beszéltünk magunkról, keveset hallgattunk másokat. Már sok baj származott a fölösleges beszédből. Abból soha, ha hallgatni tudtunk. Nem kötelességünk, hogy mindig szórakoztassunk másokat. Nem fontos, hogy mindig szerepeljünk es érdekesek legyünk. Meg kell tanulnunk, hogy kinek mit érdemes elmondani. Es hallgathatunk is, ha nincs lényeges mondanivalónk.

„A belső feyvelem megtart, mint testet a csontváz. A külső feyvelem páncél; véd es akadályoz.“

Gondolati háttér: – A természetben az alacsonyabb rendű élőlényeket kitinpáncél védi. Kívül kemények, belül puhák. A páncél: fal köztük es a világ közt. Ha áttörnek, védtelenek. A magasabb rendű élőlényeknek gerincük van. Kívül lágyak, a tartásuk belül van. Szabadabb a viszonyuk a világhoz, s bár könnyebben megsérthetők, mégis nagyobb biztonságban vannak. Az emberi psziché szétesik feyvelem nélkül. A fejlődés útja az, hogy a külső feyvelem belső feyvelemmé változzon. Csak a belső feyvelem tanít meg élni a szabadsággal. Belső feyvelem nélkül a szabadság megbetegít. Ezért van olyan sok pszichés zavar a modern kultúrában.

„Csak az egyértelmű cselekvés hatásos. A bizonytalan cselekvés bizonytalan eredményt szűl.“

Kiss Márta: Angyal

Gondolati háttér: A világban az akció-reakció törvénye uralkodik. Amennyire koncentrált erőt fejt ki egy irányban, olyan koncentrált hatást fogok elérni. Csak határozott kérdésre kapok határozott választ. Vannak alapvető élethelyzetek, amelyekben csak egyértelműen szabad cselekedni. Ha már töprengek, vacillálok – akkor ne cselekedjem. Ha gondolkozni tudok azon, hogy megházasodjam-e, szűlessen-e gyermekem, hivatást változtassak-e – akkor ne tegyem. Meg kell várnom, míg a dolgok egyértelművé tisztulnak bennem – akkor könnyen es határozottan tudok cselekedni. Es ez meghozza az eredményt.

„Az élethelyzeteim adottak. Ebben determinált vagyok. Rajtam áll azonban, hogyan viselkedem e helyzetekben. Itt a szabadságom.“

Gondolati háttér: Élethelyzeteink nagy részét – családunkat, szociális körülményeinket, betegségeinket – szinte „készen kapjuk“, vagy legalábbis igen sok, tőlünk független külső faktor határozza meg azokat. Viselkedésünk szabályozása azonban a hatalmunkban van, tőlünk függ. Így fonódik össze életünkben a determináció es a szabadság. Epiktétosz figyelmeztet arra, hogy azzal kell foglalkoznunk, ami tőlünk függ. Egy adott helyzetben sokféleféppen lehet viselkedni. Thomas Mann írja: „Eljött Petepre életének nehéz órája, amitől mindig félt – s lám, nemessé formálta azt.“ A szabadság értelme a nehéz helyzetek nemessé formálása viselkedésünkkel.

„Az igény valóságot szűl. A dolgok megvalósulásának az a kezdete, ha makacsul rájuk gondolunk.“

Gondolati háttér: Minden, ami igazán fontos, eljön az életünkbe. Személyiségünk, karakterünk, belső igényeink törvényszerűen formálják sorsunkat. A hívásokra válasz érkezik. Sokszor észrevehettük, hogy vágyaink, igényeink megkeresik a tárgyat maguknak. Az emberek megérik azt, ami bennünk van es eszerint közelednek vagy távolodnak. Azok felelnek, akikkel közös hullámhosszon működik az „adó-vevő berendezésünk.“ Ugyanabban a városban néha elmagányosodunk, néha sokan körénk gyűlnek. Ezért írhatta tréfásan Füst Milán: „Apróhirdetés. Meglevő szenvedélyekhez tárgy kerestetik!“ Szeretnénk szerelmesek lenni es beleszeretünk valakibe. Ami fontos, azt csöndesen ébren kell tartani magunkban napról napra; egy pillanatra sem szabad elengedni. Egy napon valóság lesz.

(Forrás: <http://www.aut.bmf.hu>)

JÓZSEF ATTILA

Ars poetica

Németh Andornak

Költő vagyok – mit érdekelne
engem a költészet maga?
Nem volna szép, ha égre kelne
az éji folyó csillaga.

Az idő lassan elszívárog,
nem lógok a mesék tején,
hörpintek valódi világot,
habzó éggel a tetején.

Szép a forrás – fűródni abban!
A nyugalom, a remegés
egymást öleli s kél a habban
kecsesen okos csevegés.

Más költők – mi gondom ezekkel?
Mocskolván magukat szegvigy,
koholt képekkel és szeszekkel
mímeljén mámort mindegyik.

Én túllépek e mai kocsmán,
az értelemig és tovább!
Szabad ésszel nem adom ocsmány
módon a szolgál ostobát.

Ehess, ihass, ölelhess, alhass!
A mindenséggel mérd magad!
Sziszegve se szolgáljok aljas,
nyomorító hatalmakat.

Nincs alku – én hadd legyek boldog!
Másként akárki meggyaláz
s megjelölnek pirosuló foltok,
elissza nedveim a láz.

Én nem fogom be pörös számat.
A tudásnak teszek panaszt.
Rám tekint, pártfogón, e század:
rám gondol, szántván, a paraszt;

engem sejdít a munkás teste
két merev mozdulat között;
rám vár a mozi előtt este
suhanc, a rosszul öltözött.

S hol táborokba gyűlt bitangok
verseim rendjét üldözik,
fölszédülnek testvéri tankok
szertedübögni rímeit.

Én mondom: Még nem nagy az ember.
De képzeli, hát szertelen.
Kísérje két szülője szemmel:
a szellem és a szerelem!

1937. február–március

Túllépve e mai kocsmán

(Folytatás az 1. oldalról)

Erre nincsenek receptek. Ez „köttyvalék” a költőnek, az írónak nyersanyag is lehet. Gondoljunk Spiró Csirkefejére, Hernádi Gyula Jancsó Miklós Kapa – Pepe filmjeinek forgatókönyveire, vagy Tadeus Slobodzianek lengyel író Ilja prófétájára, amelynek Pászti Patrícia-féle magyarítása talán legtovább megy bizonyos rétegek lepusztult nyelvének felmutatásában. Ez persze a nyelvi valóság csak egy szelete. Sokféle valóság van és ezeket a párhuzamos valóságokat a mai költészet másként és másként közelíti meg. Ez a villódzó sokszínűség tény, és az is, hogy nincsenek receptek, egyetlen érvényes a világot versbe megjelenítő írásmód. És nagyon jó, hogy így van ez... A választás szabadsága – a szabadság. Másként ír verset Juhász Ferenc, Tolnai Ottó, s másként Kovács András Ferenc, Tandori Dezső, Szócs Géza, Csoóri Sándor, Nádasdy Ádám, Kukorelly Endre, Oravecz Imre, Visky András, Szilágyi Akos vagy Térey János, hogy itt csak néhány nagy magyar költőt hozzak fel példának.

Hogyan kíséri útján a mai embert a „szellem és a szerelem”?

Kit hogyan. A tudatosan élő embert – aki képes reflektálni környezetére másként, mint a történelem alatt élő. A szerelmet mindenki megéli, életében legalább egyszer, a „lelki szegények” is, a szerencsésebbek többször is... Hogy azután mennyire tudják a szerelem vitathatatlanul felszabadító energiáit hasznosítani életükben, ez embertől és helyzetétől függ.

Van-e értelme manapság annak a költői tanácsnak, hogy „a mindenséggel mérd magad”? Ha igen, hogyan értelmezed magadra vonatkozóan?

Ennek a tanácsnak mindig van értelme. Más kérdés, hogy megvalósítható-e, és ha igen, hogyan? Van egy óriási megfélemlési kényszer, ugyanakkor kisszerű korunkban nehéz tudatosan élni. Hát

még írni. De nem lehetetlen. Próbálkozom...

Vegyük úgy, hogy a kérdés nem költői: „Most száz év csönd jön és sötétség?”

Ezt a nagyformátumú Orbán Ottó-vízió, az öntörvényűen építkező vers elkerülhetetlen túlzásának tartom. A világ változik, de hogy nem „csönd” és nem „sötétség” jön, az bizonyos...

Miközben mindenki a nyelv és a közbeszéd romlásáról beszél, hogyan maradhatnak meg „nyelvünk hegyén” a „mondatot alkotó szavak”?

Ez megint a költői stratégia és tehetség következménye. Aki meg akar maradni és meg tud maradni, az megmarad, aki nem, az nem.

Az „ember” Orbán Ottó versében valamelyest parány, József Attiláéban pedig „még nem nagy”. Mikor lesz nagy, és hogyan fog kinézni az?

Az ember egy távoli jövőben mondjuk így: nagyobb lehet – tudatosabban élhet, mint ma –, de ez egyelőre utópia. A költő és az író hozott anyaggal és anyagból dolgozik mint egykor és ma az úri szabók. És itt nem is elsősorban az ember „méretei” érdekesek, hanem arcai, tulajdonságai, világelképzelései, ideológiája, története és eszméi. Túl lehet ugyan látni a mai kocsmán, csak attól félek, a látvány még elborzasztóbb lehet, mint a mai kocsmák és környéke.

Ramona A. Kloos festménye

ORBÁN OTTÓ

Ars politica

Költő vagyok, mi érdekelne,
ha nem a költészet maga?
A névtelen megénekelve,
a szó húsa, teste, íze, szaga.

Az élet anyaga. Ha biztos
nem is, otthon ebben lehetsz.
A többi politika, piszkos,
lehangoló, kisstílú hecc.

Az igazi és a valódi
mosléknak döntött köttyvalék.
Rabló eszmék lólába lóg ki
a zsákból, mellyel e fényes kor lelép,

mert viszi magával eladni a szajrét –
s reményével majd mást hiteget,
hogy „az ifjúság megéri azt még...” –
utópiáit, a vakhiteket.

Csakhogy lehet úgy is, hogy nincs „Újra kezdjük!”,
van úgy, hogy nincs mit kezdeni,
a csillagok nem állnak együtt,
s nincs esélyünk, csak veszteni.

Most száz év csönd jön és sötétség?
Papírcsákó és máglyatűz?
És munkaeszközünk, a kétség
megőrül és ördögöt űz...?

A poklok a mennynek mattot adnak.
Az idő tapogat, mint a vak.
De nyelvünk hegyén megmaradtak
a mondatot alkotó szavak.

Én mondom, ez egy változó kor,
az ember hol nagy, hol parány.
Csillannánk meg csak, mint az óbor
egy új reneszánsz asztalán!

27 éve, 1983. április 15-én halt meg Illyés Gyula.

A Nyugatos Illyés. Nem tenném mellé, hogy költő, író. Ami evidencia ugyebár. Nem kérdés.

A kérdés az, amit egy „zavaros látású kezdő” újságíró tesz fel Lázár Ervinnek a Hargita népében. Lázár Ervin Alsó-, Illyés Felsőárcerespusztán gyerekeskedik, innen a párhuzam, és az sem véletlen, hogy rákeresünk. Illyés egyszerűen nem volt hajlandó tudomásul venni, hogy a közvetlen hazai tájból kikelt egy – akkor még fiatal, de helyből zseniális Lázár Ervin nevű – író. Nézzük: – [...] „hisz a XX. század egyik legjelentősebb magyar írójáról van szó. Sajnos, a rendszer-változás után méltatlan bírálat is érte őt (Illyést) zavaros látású, kezdő tollforgatók részéről. – Ismerem ezeket a kérdéseket. Az most a lényeg, és ez tény, hogy ő a diktatúra idején is az igazat írta. Olyan írói-szellemi magaslatra emelkedett, hogy a hatalom nem mert belekötni, mert annak nemzetközi visszhangja lett volna. Sok íróársam segített. Az elvtársak őt nem tudták megnyerni maguknak! Bírálták nem ismerik a kort, és az is lehet, hogy egyszerűen nem szeretik Illyést, és akkor sem szeretnék, ha börtönben ült volna néhány évet a

Árnyékok
a szent tehéneken –
Illyés Gyula

vörös diktatúra idején. Nem kell ezzel törődni.” – válaszolja Lázár Ervin.

Igen. De nem ült néhány évet a vörös diktatúra idején. Ugyanakkor a vörös diktatúra nagy ívben leszarta, ha valaminek nemzetközi visszhangja kerekedik, legalábbis az első tizenöt évben, negyvennyolctól hatvanháromig. Tehát biceg itten valami.

Hülye kor, annyi bizonyos. Bonyolult. Nem könnyű ismerni. A történészek is csak mostanában kerülgetik közelebről, mit tehet egy mezei érdeklődő, aki pletykák és száj-

hagyomány útján értesül a hatalomhoz-hatalmakhoz fűződő kapcsolatáról? Illyéssel nem tudnak mit kezdeni, az is bizonyos. Nem könnyű. Különösen aztán, hogy a Nobel közlébe kerül.

Mégis bizonyos szögből árnyékok a szent tehéneken. De ez a rovat írószületésnapokról, íróhalálokról szól, nem politikusok és szent tehének születésnapjáról, akiket éltükben folyamatosan körülölel valami elmaradhatatlan katyvasz, ezért csak annyit: ott a könyvespolc, ott a Magyar Elektronikus Könyvtár, bele kell nézni Illyés Petőfiébe. Ha még eztán kétségei támadnának valakinek, netán vastagnak találna a Petőfi esszé-regényt, ott a karcsúbb Puszták népe, hogy legyen min megrendülni. De a verskedvelők megtalálják az Egy mondat a zsarnokságról című mondatot a zsarnokságról. Ebből a fiatalabbak is megérthetik a kor lényegét. Már amennyiben a korok rendelkeznek felfogható lényeggel, nem a mindenkori hatalom mindenkori mocskos játékát nevezzük „kor lényegének”.

Onagy Zoltán

„Szegény szerelmes, haláláig, vonatronsolta szívének utolsó dobogása szerelmes József Attila, minden idők leg-fájdalmasabb énekű magyar Orpheusza: társtalan Orpheusz, kinek szavára fölserkentek a nimfák és megszelídültek az erdők vadjai, Hádesz szíve is meglágyult, egyedül a Szerelm maradt érzéketlen, vagy csupán a megértő jóindulatig-sajnálatig szelídült, viszonzásra képtelen a zengő rejtelmekben.“ – Sütő András jellemzi így József Attila szerelmi líráját.

Szerelm... viszonzott vagy viszonzatlan (félíg vagy csak talán viszonzott?), remélt, reménytelen, néha csak elképzelt, néha valóságos érzelm. Életében minden ember átérzi egyszer vagy többször, s az egészséges lélek mindenképpen túléli. De aki költő, s így mindent fel-fokozva, hatványra, köbre emelve érez? „Aki költő s fél és így dalol?“

Balassi Júliája, Csokonai Lillája, Vajda Ginája, Ady Lédája, Juhász Gyula Annája megannyi megszenvedett, de – többé-kevésbé – túlélt szerelm. De akinek ez – csakis ez – a legutolsó menedéke?

„Szerelmes természetű“ – tartja a mondás, bár talán csak arról van szó, hogy van, aki tagadja, van, aki bevallja... A költő általában exhibicionista lelkialkatú, feltárja, világá kiáltja fájdalmát, örömeit. A mindvégig fiatal József Attila szerelmi lírája is nyitott könyv. Szerelmes természetű – ha úgy tetszik –, hiszen rövid életében többször élte át ezt a remény és csalódás közötti lelkiállapotot, mely mindig az utóbbival végződött, s ha verseiből olykor az ellenkezője csendül ki, az csak pillanatnyi önámítás, önvigasztalás tükröképe. Ráadásul e „természete“ okán már serdülő ifjú korában konfliktusba kerül a társadalommal. A makói gimnázium diákjaként verseket ír az iskolaigazgató lányához. *Csókkérés tavasszal* című versén – amely nyomtatásban is megjelent – az egész tanári kar megbotránkozott (egyébként teljesen indokolatlanul). Megtiltották a diáknak, hogy verseit engedély nélkül közzölje. Ekkor a költő – már nem is első ízben – öngyilkosságot kísérel meg.

Szerelmi lírájának e „botrányos“ nyitánya után, 21-22 éves „férfikorában“ írja leheletfinomságú, játékosan gyöngéd hangú verseit Vágó Mártához, akinek kezét is megkéri. A szülők – Márta édesapja újságíró volt – nem akarják nyíltan kikoszarzni, ezért Londonba küldik féltett lányukat tanulmányútra, ami számukra „sikerral jár“. Márta férjhez megy, majd a rossz házasság felbomlása után – akárcsak Balassi özvegyé vált Júliája – ismét kacérkodik a hol reménykedő, hol csüggedő költővel:

„Mióta elmentél, itt hűvösebb a sajtár, a tej, a balta nyele, puffanva hull a hasított fa le, s dermed fehérén, ahogy leesett.“
(*Mióta elmentél*)

– így emésztí magát még éveken át a családi boldogságra, az otthon melegére is vágyódó költő. Talán ennek reményében költözik össze a szép, szigorú, munkájában pontos tisztviselőnővel, Szántó Judittal (akihez férje Kun Béla lánya miatt lett hűtlen, és követte Moszkvába a Tanácsköztársaság vezérének családját). Ez a kapcsolat azonban – a költő bevallása szerint – inkább szövetség, mint szerelem, s így nem tarthat sokáig. József Attila tovább keresi azt a szerelmet, mely az élet teljességét is jelenthetné számára. Ebből a vágyból fakad talán leghíresebb szerelmes verse, az *Óda*. Címzettje ma is ismeretlen, vagy inkább maga a szerelem, amely „szóra bírja a szív legmélyebb üregeiben/cseleit szövő, fondor magányt/ s a mindenséget.“ A hiány, a normális élet utáni vágy visszhangzik a vers leegyszerűsödő zárószóiból:

„Csobog a langyos víz, fürödj meg!
Íme a kendő, törülközz meg!
Sül a hús, enyhítse étvágyad!
Ahol én fekszem, az az ágyad.“

Szegény szerelmes, szegény élni akaró, szegény emberibb életre vágyó József Attila! Hát valóban csak erre vágyott, egy tál meleg ételre, egy langyos fürdőre, egy meleg ágyra, egy gondoskodó társra? Bizony erre is, hiszen soha nem volt benne része, de emellett egy mindent elsöprő nagy érzelmre, ami nélkül már nem tudja elképzelni további életét. Ezt keresi az utolsó éveiben betegsége miatt is magányosabbá váló költő. Állandóan és kétségbeesetten keresi, de mindig

őszinte, magas hőfokú érzelmekkel. És hiába, mert élete nagy szerelmének vélt pszichológusnője, Gyömrői Edit nem viszonzozza érzelmeit. Ekkor hangzik el a költő segélykiáltása:

„Azt tagadta meg, amit ér,
Elvonta pusztá kénye végett
kívül-belől
menekülő élő elől
a legutolsó menedéket.“
(Nagyon fáj)

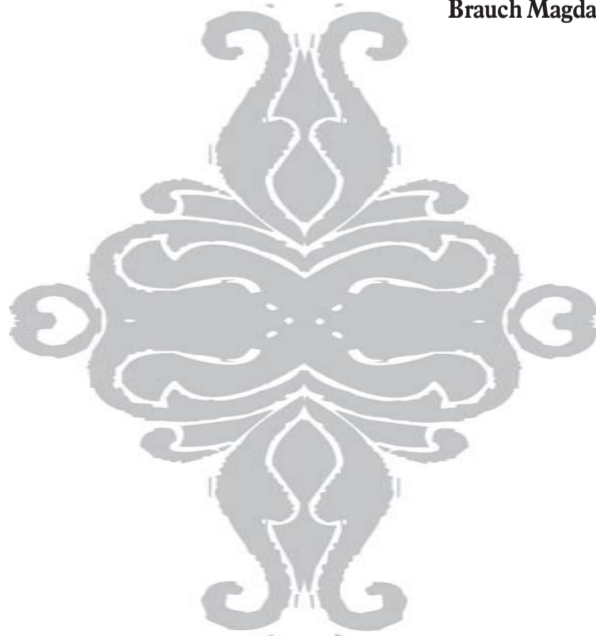
A sors azonban még tartogat számára egy nagy, egyszersmind végzetes szerelmi kalandot. 1937 februárjában megismerkedik egy másik pszichológusnővel, Kozmucza Flórával, aki Párizsból hazatérve új módszerekkel kísérletezik a költő gyógykezelésében. A kifinomult szép, művelt nő nem József Attila szerelmes, hanem éppen legnagyobb vetélytársába, egyben barátjába, Illyés Gyulába. Illyés azonban – nős ember lévén – lemond a lányról, és rábeszéli, hogy fogadja el József Attila szerelmét. Így alakul ki ez a felemás kapcsolat a súlyosan beteg költő és az iránta érdeklődő nő között. A költő – mint életében annyiszor – eleinte a boldog szerelem extázisában él, de ezt hamar megtöri a kétely, a szorongás. Ezt a kettősséget tükrözik a Flóra-versek, mégis ez volt a költő számára a legutolsó menedék, mivel életének utolsó évében már valóban csak ez a – nem problémátlan – kapcsolat ad értelmet létezésének:

„Most azon muszáj elmerengnem,
hogy ha te nem szeretnél engem,
kiolthatnám drága szemem,
Lehunyhátnám fáradt szemem.
Mert jó meghalni.“
(Flóranak)

Kacérkodik a halállal, mint egykor a fiatal Petőfi vagy Ady?
Nem valószínű. Verseiben sokszor megjósolja öngyilkosságát, életében többször megkísérel. Utolsó éveiben mégis szüntelenül segélykiáltásokat küldözget mindenfelé: szerelmeihez, barátaihoz, még az Istenhez is, de egyben barátokhoz is az „igazival“, a végzetessel. *Eszmélet* című ciklusában kimondja: „Az meglett ember, akinek/ szívében nincs se anyja, apja, / ki tudja, hogy az életet/ halálra ráadásul kapja/ s mint talált tárgyat visszaadja/ bármikor – ezért őrizi meg.“ Világos tehát, hogy csak ez a gyöngye szalmaszál, Flóra (vélt) szerelme tartja még életben. A pszichológusnő is tudatában van ennek, és így egy darabig még vállalja is „feladatát“, bár az is lehetséges, hogy a nagy tehetségű költő iránti érzelme több volt egyszerű szánalomnál (néhány költemény tanúsága szerint)? Ezt már sohasem tudjuk meg, mint ahogy azt sem, hogy mi zajlott le kettejük között Flóra utolsó balatonszárszói látogatásakor. Állítólag Flóra biztatta a költőt, hogy hamarosan jól jövedelmező álláshoz jut, s így összeházasodhatnak. Mi történt mégis alig egy hét múlva, miért búcsúzott el a költő lemondó hangon utolsó reményétől?

Az utókor csak találgatásokra hagyatkozhat, s ennél fogva – ahelyett, hogy utolsó költeményeinek (*Karóval jöttél, Talán eltűnök hirtelen, Íme, hát megleltem hazámat*) egyértelmű üzenetét venné figyelembe – még a költő tragikus halálának körülményeit is megkérdőjelezi. A tények viszont azt igazolják, hogy Kozmucza Flóra nem sokkal a költő halála után Illyés Gyula felesége lett, s így elképzelhető, hogyan foszlott semmivé utolsó találkozásukkor József Attila reményeiben a „legutolsó menedék“ is.

Brauch Magda

LÁSZLÓFFY CSABA

Ars poetica

(Ünnepnap Európában)

Költő vagyok? Kit érdekelne?
Az ember rég nem önmaga,
ha még annyit sem ér az elme,
mint bár a valuta szaga.

Hittük mindig: a humanizmus
humusz alól is feltör a
fényre. (Belzebub vár vagy Krisztus!
– mind közönséges mágia.)

Szemünket elfedte a hályog;
illúzió a hit s remény,
eltűnt időkben botorkálók:
s ha bűnként húz le, nem erény.

Európa, gyilkos hecc s mételey;
hány hullá/dék/gödröt koholt.
Bomlott agyat riaszt a kétely:
az értelem csak szolgál volt!

Hajlott rémítő kard s hazugság
előtt – kérdés, most mit akar,
igazat vagy valódit? Tudván,
a küzdelem mocskot takar.

Stábok, spiclik – kicsi/nagy banda,
zabálnak és ürítenek.
Habzó történelmi halandzsa
határolná be létedet.

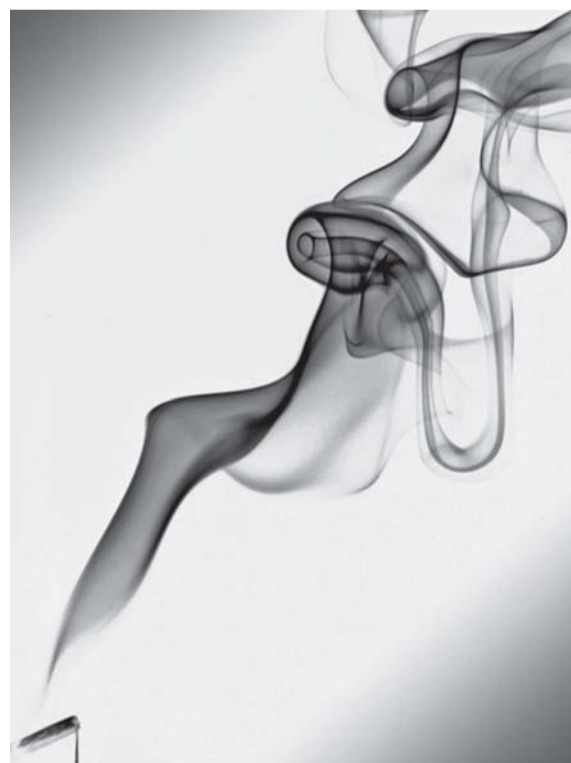
Megzápult proféták, varangyok,
szókészletük másfél arasz;
meg se kell húzni a harangot,
mind saját magára szavaz.

Keserves munka volt idáig
eljutni. Ma övék a lét.
A tökély korának, úgy látszik,
fűjtak megint – romlás a tét.

Valami kortalan világít,
a szellem árnyékban marad.
Valamit elsodor egy másik,
vak kannibál-gén indulat.

Szolgálatos tábornok hangja:
„Hatalmam van felettetek!“
– üvölt (elefántból lett hangya),
s fölindulnak a vesztesek.

Világ mézszárszéke ma zárva.
(A nyelvedet le ne harapd.)
Mindig lesz böllér; s nagy az ára,
hogyha az áldozat te vagy.

Kmetovics Milán fotója

● **ÁTADTÁK AZ ARTISJUS DÍJAIT.** Balla Zsófia kapta az Artisjus irodalmi nagydíját az Artisjus Magyar Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület budapesti székházában tartott művészeti díjkiosztón; az év komolyzenei díját rendhagyó módon egy három éve elhunyt zeneszerző, Pertis Jenő Ember voltam című kórusműve érdemelte ki. Balla Zsófia A nyár barlangja című kötetéért érdemelte ki az Artisjus elismerését. A díjazottat Ferencz Győző költő, kritikus, irodalomtörténész, műfordító méltatta.

„A nyár barlangja a költőnő tizenkettedik kötete, új verseinek egyik legfőbb témája a veszteség” – emelte ki Ferencz Győző. Hozzáfűzte: Balla Zsófia versei nem simulnak a kortársi uralkodó megszólalási módba, a költő tudatosan felfüggeszti nyelvi kételyeit, és mintegy ennek ellensúlyozására kompozícióit nem egyetlen mag köré szervezi. Mint elhangzott, a költőnő legfőbb törekvése, hogy visszaadja a szavak megtépzott méltóságát, és új kötetében poétikailag is izgalmas újításokat hozott.

Az Artisjus további három irodalmi díjat osztott ki, az elismeréseket Gönczöl Katalin, az Artisjus Irodalmi Alapítvány elnöke adta át.

Krusovszky Dénes költő, író, műfordító Elromlani milyen című verseskötetével érdemelte ki a díjat. Vári György kritikus méltatásában megemlékezett a költő karakteres hangjáról, kiemelve a versek radikalizmusát, melyek a „nagyvonalúan újholdasnak nevezett líraeszmény hangzásvilágával” állnak szemben. Vári György méltatta az alkotó irodalom szerzői és kritikusai tevékenységét is.

Szilágyi Zsófia irodalomtörténész A továbbélő Mórlicz című tanulmánykötetéről vehette át az elismerést. Reményi József Tamás szerkesztő, kritikus a munkáját „jófejta szenvedéllyel megírt, izgalmas tanulmánykötetnek” nevezte, amely „sok megkövesedett rákakódás alól” fejt ki az új „Mórlicz-képet”. Reményi méltatta a kötet összehasonlítható elemzéseit, és úgy vélte, a kötetben sorra nyílnak átjárók a műfajhatárokon, az ön-életrajz és fikció köztes terein, ahol napjaink prózájában és Mórlicz örök újrakezdéseiben egyaránt eleven átrendeződés zajlik.

Tóth Krisztina költő, író Magas labda című kötetéért vehette át a díjat. A művet méltató Takács Ferenc irodalmár szerint a kötet Tóth Krisztina eddigi költői pályájának értékeit összegzi mértékadó módon. Kiemelte: ígéretes útkeresés a kötet, egy új költői hangváltozat első, de máris meggyőző költői teljesítmények formáját öltő lenyomata. Mint mondta, a Magas labdát fordulópontnak tartja Tóth Krisztina költői pályáján, egy érett és jelentős költészet foglalatainak.

● **DÖNTŐ SZAKASZÁBA ÉRKEZETT AZ ARANYKÖNYV VOKSOLÁS:** a közönség az évtized legnépszerűbb műveiről szavazhat május 2-ig. Két forduló után minden kategóriában tíz-tíz könyv maradt versenyben. A szórakoztató irodalom kategóriában a magyar szerzőknél Rácz Zsuzsa Allítsátok meg Terézanyut! című műve, a külföldi szerzőknél Agatha Christie Tíz kicsi néger című könyve vezet a listát. Szépirodalmi kategóriában a magyar szerzők közül Jókai Mór Az arany ember című regénye, a külföldi szerzők közül Charlotte Brontë Jane Eyre című kötete került az élre.

Ismeretterjesztő művek kategóriában a magyar szerzők között Nemere István Egyiptom titkai című könyve, a külföldi szerzők között Simona Cremona Leonardo Da Vinci összes művei című kiadványa végzett elsőként. A gyermek- és ifjúsági irodalom kategória magyar szerzője Fekete István és Tüskevár című műve, a külföldi szerző pedig Michael Ende, aki A végtelen történet című kiadványával került első helyre.

A gasztronómia kategória magyar szerzője Stahl Judit lett Bűntelen örömök című kötetével, külföldi szerzője Sallie Morris Fűszer enciklopédia című könyvével – közölte az esemény kommunikációját végző ügynökség.

Az olvasók május 2-ig a www.libri.hu oldalon voksolhatnak kedvenc szerzőikre és műveikre, s ezzel eldönthetik, hogy a 2000 és 2009 között megjelent könyvek közül melyiket tartják a legnépszerűbbnek. Az Aranykönyv szervezői az olvasás népszerűsítésére alakították ki a közönséget megmozgató játékot, s azért választottak sokféle stílusú könyveket, hogy mindenki számára megmutassák: nem az a lényeg, hogy mit olvasunk, hanem az, hogy minél többet olvassunk.

● **8. EUROPOETICA NEMZETKÖZI KÖLTÉSZETI FESZTIVÁL.** Április 26–30. között 8. alkalommal rendezi meg a Ráday Könyvesház az EuroPoetica Fesztivált. A

nemzetközi költészeti fesztivál az eddig megkezdett szellemi kutatás folytatását ígéri. Fő érdeklődési iránya változatlanul a tágabban értelmezett Duna-táj.

● **A TÖRTÉNELMI JÉZUS.** Vermes Géza, valószínűleg a 20. század legnagyobb Jézus-kutatója, 1924-ben egy asszimilálódott, magyar zsidó családban született. Hétéves korában római katolikus hitre keresztelték. Mindkét szülőjét elvesztette a Holocaustban, csatlakozott a Notre Dame de Sion rendhez és hat éven keresztül katolikus pap volt. De középkorú éveiben elhagyta a katolikus egyházat, „minden különösebb szellemi vihar nélkül”, és visszatért „zsidó gyökereire”, bár a zsidó vallást nem gyakorolta.

A szerző életrajza ezúttal nem hagyható figyelmen kívül, hiszen éppen Vermes kettős, keresztény és zsidó látásmódja tette őt a történelmi Jézus alakjának egyedülállóan eleven ábrázolójává. A Searching for the Real Jesus (A valóságos Jézus nyomában) 29 esszé, előadás és újságcikk gyűjteménye, amelyek különböző szempontokból ábrázolják a zsidó Jézust, ám mindegyikük kiindulópontja igen egyszerű: az Újtestamentum előítélet-mentes, szoros olvasására támaszkodik. Ezek az írások nem csupán eleven, hús-vér alakként állítják eléink Jézust, de számos olyan részletre is ráirányítják a figyelmet, amelyet a szakirodalom eddig figyelmen kívül hagyott, például arra a tényre, hogy Simon Péter (a hagyomány szerint az első pápa) házas volt.

● **DARVASI LÁSZLÓ AZ ÚJVIDÉKI PRÓZAFESZTIVÁLON.** Darvasi László író a magyar vendég az újvidéki PrózaFesztiválon, amelyet harmadik éve rendeznek meg tavasszal a szerbiai Vajdaság központjában. Vickó Árpád, a modern magyar irodalom neves szerb fordítója elmondta, hogy Darvasi

László először látogat Újvidékre, reméli, hogy Berlinből a repülési zűrök miatt oda is ér, mert csütörtökön szerepelne a fesztiválon a szerb nyelven a múlt héten megjelent Szerezni egy nőt című, délszláv vonatkozású háborús novellákat tartalmazó kötetével.

● **220 ÉVES KÖNYVTÁRI TARTOZÁSA VAN GEORGE WASHINGTONNAK.** George Washington, az első amerikai elnök (1789–1797) nem szolgál jó példával a könyvtárak olvasóinak: egy

New York-i könyvtár ugyanis pottom 220 éve vár arra, hogy visszakapjon tőle két kikölcsönzött művet. A néhai elnöknek 1789. november 2-ig kellett volna visszajuttatnia az intézménynek a Law of Nations (Nemzetek törvénye) című könyvet, illetve egy, a brit alsóház vitáiról szóló kötetet.

● **MURAKAMI HARUKI-MÁNIA JAPÁNBAN.** Urrá lett a Murakami Haruki-láz Japánban, miután a hét végén megjelent a távol-keleti bestsellerszerző IQ84 című populáris regénysorozatának várva várt harmadik kötete. Rajongók a hideg és az eső ellenére órákkal a nyitás előtt sorba álltak a tokiói könyvesboltok előtt, hogy az első köztölt jussanak hozzá a furcsa, szürreális love-story legújabb fejezetéhez. Akadt olyan könyváruház, amely a nagy érdeklődésre tekintettel órákkal előbb kinyitott – itt nyitáskor többet adtak el az IQ84 harmadik könyvből, mint például a Harry Potter-sorozat legújabb folytatásából.

● **OLVASÁSI PROGRAM BUDAPESTEN.** Könyveket és az olvasás örömét juttatja el a rászoruló gyerekeknek, családoknak, iskoláknak az Olvassunk együtt elnevezésű program, amely kedden indul Budapesten. A kampány és a programsorozat összesen 15 vidéki településre látogat el azzal a céllal, hogy ösztönözze és elősegítse az elszegényedett családok, gyerekek és szülők rendszeres olvasását. A program nyitó előadása a budapesti Deák Diák Iskolában lesz kedden, a gyerekekkel Dobó Kata és Kepes András olvas együtt, majd a Barboncás társulat interaktív foglalkozása várja a résztvevőket – közölte Juhász Péter sajtóreferens.

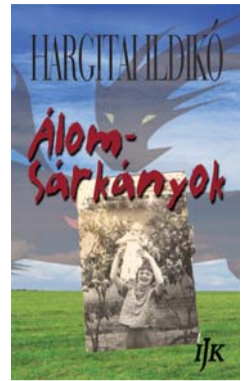
(Forrás: MTI/ujkonyvpiac.hu)

Támogatónk:

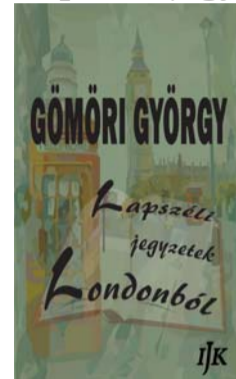

Hargitai Ildikó Álomsárkányok

A szerző első regényében „teljes fegyverzetben” áll ki az irodalom porondjára, meglepően biztos érzékkel vezet olvasóját két, helyenként ki-mondottan egzotikus, máshol nagyon is hétköznapi történeteket felvonultató, érdekfeszítő, drámai fordulatokkal élő cselekményszálon, míg végül a párhuzamosnak, össze nem tartozónak tűnő történeteket mesterien egybefonja. A boldogságkeresésről szól ez az őszinte könyv.

Gömöri György Lapszéli jegyzetek Londonból

Ez a cikkgyűjtemény a Londonban élő Gömöri Györgynek az elmúlt években írt tárcáit tartalmazza, amelyek az Irodalmi Jelen c. lapban és annak internetes kiadásában láttak napvilágot. A személyes hangú tárcák témaköre az angol irodalomtól a magyar labdarúgásig, illetve a magyar személynevekig terjed, köztük kiemelt helyen szerepelnek az újabbról angol-magyar kapcsolatok és kötődések. A gyűjtemény második részében a kolozsvári Korunk-ban közölt hosszabb írások, illetve tanulmányok kapnak helyet, köztük különösen újszerű az Összjáték, amely az 1956 utáni magyar irodalom fejlődését próbálja bemutatni a magyarországi, kisebbségi és nyugati irodalmak többpólusú „összjátékán” keresztül.

Szűcs László Bolondok a parton

Áramszünetek, üzenetvívők és végleg elmenők, esőkabátos, szürke alakok lakják be Szűcs László verseit. Képek a túl gyorsan elfeledett, mert általában elfeledni kívánt nyolcvanas évekből. Szűcs versei hozzásegítenek ahhoz, hogy rálessünk a nyolcvanas évek Nagyváradijának különleges, értelmiségi nyugtalanságokkal teli, az ellenzéki mozgásokban fontos hálózati csomópontot jelentő világára. De a szerző nem nosztalgikus alkat: versei megteremtik a folytonosságot régebbi gyertyafényes esték és a mobiltelefonok kék fénye között. Újabb szövegei ugyanúgy képesek megmutatni az apró, köznap történeteket, mint a nyolcvanas években íródtak. Szűcs nem kíván túlmenni az emberi méreteken, nem stilizál fölfelé, éppen ezért élnek túl versei a korokat, amelyekben íródnak. (Balázs Imre József)

Bárdos József Irodalmi balkézikönyv

A könyv kapcsán Karinthy jut eszünkbe: az, hogy a szerző az Így írtok ti harmadik évezred eleji eresztését teremtette meg. Mégpedig a nagy elődhöz méltóan. A parodizált klasszikus és jelenkori írók, költők munkáinak – mellesleg általában a magyar- és világirodalom – főnyes ismeretében, kellő mennyiségű humorral és sarkasmussal (ez utóbbi a szerző szerint „erőteljes illatú, gyakran csípős, fül- és orrsértő költői eszköz”). Az irodalomban jártas olvasó azonban a frappáns, szellemes paródiák mintegy előszavaként egy „balek-szikont” is fellapozhat (fenti idézetünk ebből származik), amely garantáltan megnevetteti, jobbik esetben (ha manapság egyáltalán van erre igény) el is gondolkodtatja.

Boldog Zoltán – 1984-ben született Medgyesegyházán, tanár, kritikus.

Böszörményi Zoltán – 1951-ben született Aradon, költő, író. Legutóbbi kötete: *Az éj puha teste* (2009).

Brauch Magda – 1937-ben született Temesváron, nyelvész, verselemző. Legutóbbi kötete: *A vers megközelítése* (2009).

Lászlóffy Csaba – 1939-ben született Tordán, író, költő. Legutóbbi kötete: *A maszk mögötti ájulat* (2006).

Merényi Krisztián – 1970-ben született Karcagon, költő, író. Legutóbbi kötete: *Táncoló szobor* (2004).

Onagy Zoltán – 1952-ben született Budapesten, író, szerkesztő. Legutóbbi kötete: *Papírt és kardot írtam* (2009).

Sárközi Máttyás – 1937-ben született Budapesten, szerkesztő, író. Legutóbbi kötete: *Liliom öt asszonya* (2008).